

FOGARAS ÉS VIDEKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.
Kéziratokat nem adunk vissza.

A népoktatás.

Laikus ember meg sem gondolja, milyen fontos, mennyire jelentőségteljes az iskola egy állam életében. Az iskola ezerszeresen fizeti vissza a reá áldozott gondot, anyagi áldozatot. Olyan az iskola mint a tiszta búza, a jó alföldi televényes földön, ahol az elvetett mag bőséges áldást ad gazdájának.

Széll József, vármegyénk főispánja minden téren a munka embere. Nem a pihenés, a kényelem párnája neki a főispáni szék, hanem nagy tudásának, szorgalmának, ambíciójának tere, ahol alkalma van kifejteni azon istenáldotta tehetséget, amely a Széll család tulajdona.

Munkásságát, gondosságát jellemzik a legközelebb lefolyt iskolalátogatások is. Belátva, hogy az oktatás, a népoktatás nivója, szelleme annyira fontos, különösen ilyen exponált, nemzetiségi vidéken a jövő generációra nézve, maga személyesen akart meggyőződni a fogarasi iskolákban uralkodó tanítási, nevelési módszerről és így elhatározta, hogy az s. tanfelügyelővel

meglátogatja az összes fogarasi iskolákat. Ritkaságszámba megy ez az elhatározás, hiszen nagy fáradsággal jár és így nem igen szokásos, épen ezért nagy jelentőségű is.

Az áll. polg. leányiskolában az elmúlt héten folyt le a látogatás. Bámulatos az a mélyre néző, beható, alapos tudás, érdeklődés, amit a főispán e látogatás alkalmával is tanusított. Mindent megnézett, minden iránt érdeklődött és teljes megelégedésének adott kifejezést. A kézimunkák és a rajzok is nagyon tetszettek és különösen a rajzokra megjegyezte, hogy azok a gimnáziumokban is megállnák helyüket. Örömmel regisztráljuk Széll főispán ezen megelégedését, egyrészt azért, mert az ő minden iránt érdeklődő és minden irányban kiterjedő munkásságának, gondosságának a jele, másrészt pedig azért, mert régi, kitűnő hírű polgári leányiskolánk, annak érdemes igazgatója és tantestülete, ilyen kompetens helyről, a munka emberétől kapott ezen dicséretet büszkén fűzheti az elismerések virágából font babér koszorújához.

Az elemi iskolákat is részint most részint még a közelmúltban meglátogatta a főispán, itt is mindenütt a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta az eredményt és mélyreható vizsgálódást végzett.

Bizonyára legnagyobb örömmel veszi tudomásul ezt Fogaraszvármegye közönsége és megnyugvással látja, hogy amikor belátó, bölcs, igazságos és fáradhatatlanul munkás ember áll a megye élén, akkor a haladás, a virágzás, a boldogulás és a magyar hazafiság szép utjára lép majd ez a sokat szenvedett, eddig elhagyatott megye.

Halmly Gyula.

Az egyfolytában való tanítás kérdéséhez.*)

Mint tanár ember kötelességem tudomást szerezni arról a mozgalomról, amelyet „Fogaras és Vidéke” az egyfolytában való tanításról indított. A lap mélyen tisztelt szerkesztője pártolja az

* Kérjük olvasóinkat, hogy ítéletüket tartásuk függőben, jövő számunkban a cikk minden állítását 17 évi tapasztalat után nyert tényekkel cáfoljuk meg. Szerk.

TÁRCA.

Mire megvénülünk.

Írta: Dr. Lázár Miklós.

Az öreg orvos szomorúan mosolygott, amikor végig olvasta azt a hosszú levelet, amit íróasztalán talált, amikor beteglátogatásairól hazatért. Hosszasan merengett, élete legszébb időszakának képei feltűntek előtte, amikor mint fiatal katona-orvos az orosz határszélen fekvő helyőrségnél, első nagy szerelmét élte át. Zongora-tanítónő volt a kis városkában és bár viruló szépsége vonzotta a város öregét, fiatalját és körülrajongták, méltóságával és tiszta fenségével nemcsak a bizalmasokat tartotta távol magától, hanem a kis város pletykáját is. A helyőrség parancsnokának házában, akinok leánykáját tanította, ismerkedett meg vele. Az orvos maga is hógédült és műkedvelést jóval felülmúló tökéletességével játszott e hangszeren. Természetes volt, hogy nemsokára barátságot kötöttek, amelyből a szerelem fakadt. Nem gondolhattak egyelőre a házasságra, de a fiatal katonaorvos sem viselte zsebre dugott kezékel a balsorsát, hanem egy napon azzal a meglepő kijelentéssel lépett a leány kis szobáskájába, hogy nem hajlandó szerelmük sorsát a szerencse esedékességeitől függővé

tenni. Nem lesi, hanem kiküzd a szerencsét! Ezért India hollandi birtokain vállalt alkalmazást, ahol öt esztendő alatt olyan vagyona tesz szert, hogy az esküvőt megtarthatják.

A leány szörnyen megrémült, de ő meggyőzte és a mindkettőjük sorsára nézve döntő óra, hosszú, forró csókban végződött. Két héttel később bucsút vett szerelmétől. . .

Sarabájából minden hajópostával küldött levelet. Azután elmaradtak egy évig, két esztendőig, még végre a harmadik esztendőben a lány arra a meggyőződésre jutott, hogy vagy áldozatul esett a gyilkos éghajlatnak, vagy elfelejtette őt és egy esztendővel később férjhez ment egy másikhoz.

Az orvost súlyos betegségek és más sorscsapások erősen megviselték, úgy, hogy esztendőkre a hollandi kormány részére is veszendőbe ment. Ereje és erélye végre diadalmasodott és végre sikerült neki a vad malagok köréből megmenekedni.

Mikor a legközelebbi kormányállomáson feltűnt, valóban fejedelmet megilletően ünnepezték. Rendkívüli gyarmatpolitikai, néprajzi és tudományos anyagot halmozott össze és azért a hollandi kormány százezer forint tiszteletdíjjal tüntette ki.

A legközelebbi gőzessel Európába utazott. Budapesten megkapta ideálja levelét, aki akkor már két gyermek anyja volt.

Életének és szerelmének ezt a szakát

befejezettnek tekintette és mint orvos a fővárosban telepedett le, ahol csakhamar nagy gyakorlatra tett szert.

És most, tíz esztendővel később levelet kapott tőle! Mint barátjától és orvostól kért tanácsot, hogy hol töltsen gyermekeivel a nyarat. A gyermekek vérszegények, neki pedig csuzos bántalmak vannak.

Órákig tartotta kezében a levelet, aztán megírta válaszáat:

„Igen tisztelt nagyságos asszonyom! Mióta Indiából visszatértem, minden nyaram Lipikén töltöm. Azokat a betegségeket, amiket a tropusokon szerezni lehet, ott vesztettem el és azóta Lipiknek hálás törzsvendége lettem. Azok az orvosi tapasztalatok, miket minden égvő alatt szereztem, feljogosítanak arra, hogy Önnek Lipiket különösen egy szempontból ajánlom, ugyanis „a csodaszép május havának” szempontjából. Megjegyzem, hogy a június nem kevésbé szép. Májusban és júniusban a lipiki park valóságos viruló csoda. A levegőt balzsamos illatok lengik át, mint az indiai óceán lázmentes paradicsomi szigetein. Nem akarok beszélni a források gyógyhatásáról, ezt házi orvosára bízom, csupán annyit óhajtok megjegyezni, hogy alig ösmerek olyan betegséget, amit Lipik ki ne gyógyítana.

Jöjjön ide leánykájával, de jöjjön májusban vagy júniusban, még mielőtt, a fő-

eszmét, helyessége mellett érveket hoz föl, viszont lehetünk többen, akik eltérő meggyőződésen élünk. S minthogy több ut vezet Rómába az audiatur et altera pars elve is úgy kívánja, hozzászólunk a magunk részéről is az üggyhez. Minden dologgal úgy vagyunk, hogy az emberiség egy része azt kívánja, más része ellenzi. Kezdjük a dolgot a legelején.

Szentimrei igazgató vezetése alatt történt, hogy már egyszer megkezdtük a héttől — tizenkettőig vagyis az egyfolytában való tanítást; de ez akkor okosan fiaskót vallott; a miniszter egyszerűen nem járult hozzá. Miért? Mert a jelenlegi szűkös épületben nem tudtuk a dolgot megvalósítani úgy, hogy a gyermekek délután teljesen szabadok legyenek. Hittan torna s hozzá még sok rendkívüli tárgy mindig délutánra maradt. A nehézség most is főáll. — De a továbbiak és amiket felhozok azon meggyőződésre vezetnek az embert, hogy maradjunk a legrégebbi rendszernél a tanrend elkészítésében.

Az egész egyfolytában való tanítás semmi egyéb mint a legnagyobb emberkinzás. A tanárok kinezik magukat, kinezik a gyermeket, az egészből sem a gyermekek sem a tanügy nem nyer semmit.

Azt, amit mi tanárra nézve nyereségnek tartunk, a teljes szabad délután, az csak látszólagos. Öt évi praxis áll a hátam megett, annyit mondhatok, hogy már az is nagy baj, hogy 11—12-ig tanítunk. Halmy kollegám a megmondhatója, hogy mily kínos együtt 11—12-ig görögre illetőleg görög pótlóra mennünk.

Mily nehéz volt ezt az utolsó órát is legyurni. Az ember idegesen minden tíz percben megnézte az órát, messze van még az óramutató a 12-től. Miért, mert ha az ember két órát már tanított közbe egy óra pihenéssel, a gyermekek már akkor három órát foglalkoztak komolyan, figyelmük elszoródott, türelmük kifogyott s nem rossz akaratból, de egyszerűen, mert figyelmük kimerült szellemi apathiába estek, s a gyöngébekek általában semmit, a jeles — jó tanulókkal valamit végzett az ember, — a mellett a tanár mérgeledött, rontotta az egészségét s eredményt nem mutatott föl.

Képzeld most, hogy a gyermeknek 5 órát kell ülni, vajjon milyen lesz ennek az elméje? Olyan tompa mint a bot; s mikor a tanár az utolsó óra után megeszi azt az ételt le is feketik aludni, hogy a napi fáradságokat kipihenje; hol van ez a nyert délután?

Lássuk most a gyermekeket. Az alsó négy osztálynak hetenként 28 órája van, tehát egy napra négy illetőleg öt óra esik. Az nem sok ügyesen beosztva, s csalódik, aki a gyermek idegességének forrását ott keresi. Abból az öt órából tulajdonképpen csak 4 az igazi, a többi idő a tíz percekre esik; a felső négy osztály 30 órával dolgozik; mindennapra esik 5, három délelőtt kettő délután. —

Ez az igazi beosztás. Legyen bár az egyfolytában való tanítás az ország legtöbb intézeteiben bevezetve, dicsérheti s rajonghat érte ki-ki úgy ahogy akar, én ennek a jogosultságát, célszerűségét tagadom; tagadom azt hogy a gyermek egészségét előmozdítaná, s maga

a miniszter is tudjuk a legnehezebben ment bele a dologba. Létjogosultsága csakis pl. Budapesten van, ahol a gyermekeknek néha igen messzire kell haza bándukolni az iskolából.

A tanterv, amely 28 illetőleg 30 órát ír elő, igen okosan van kigondolva — a tanterv szerint a kis diákok mindennap 8—11-ig kétszer torna miatt 12-ig, hétfőn kedden esütörtökön és pénteken 4-ig vannak elfoglalva azoutul szabadok, szerdán és szombaton teljesen szabad a délután; — a nagy diákok 4 délelőtt 11—12-ig (2 torna, 2 hittan) és délután úgy, mint a négy alsó osztálybeliek. Miért helyes ez a beosztás?

Ha a gyermekeket vesszük tekintetbe, ezen beosztás mellett szól a pedagógia is. Képzeld, hogy egyfolytában jön a tanítás. Vasárnap van. A gyermek gondol a holnapi napra, mi is lesz? latin, magyar, földrajz, természetrajz!! Öt tantárgy; hol itt a nyugalom, hol a pihenés? Hát a felső osztályos? Az meg pláne hozzá se fog, vagy egy-két tantárgyból készül többől nem. Az öt óra között nincs pihenés. Az a tananyag a gyermek előtt egy óriási chaoszá felyik egybe és ez teszi idegessé, a sok tantárgyból nem tud elkészülni, fél drukkol, sápadozik az óra végeig.

Az én beosztásom szerint pedig a kis diáknak délelőtt 3 órája van, 11-kor haza megy eszik valamint s az ebédig fél 1-ig, 1-ig pompásan elkészül s a legnagyobb lelki nyugalommal megy még két órára az iskolába, mely neki élvezetet s nem kint okoz.

De tudjuk azt, hogy nemesak a

szezon beállana és a fürdővendégek özönlése megkezdődne. Szeretném Önt látni a lipiki leirhatlan pompa közepette, — kifejezhetem ezen óhajtasomat, mert India öreg emberre változtatott.“

Csont Están sorsa.

— A „Fogaras és Vidéke“ számára —
írta: Herczeg Albert.

— Komám asszony heé! há jönsze, mit szó kijed no!

— Mihöz?

— Mihözé? hát ahho a rusnya dologho,

— Mijen rusnya dologho?

— O mönnyön, mönnyön, — ne fogja még most es a nyári figura, kijed világeletibe öröketig s mindönkive szömbe csak komédijázik. . .

— Komédijázik a faranc, de má honnét taggyam, mit aka kijed kivönni belölem.

— Há nem hallotta? Há nem tuggya?

— Mité?

— Mité? Há osztág azt a mi Csont Estánéknit történt.

— Nem én, nem halottam sömmit. Immá hogy hajam? nem hattam itthon a fülemöt, mig a zerdön vótam, onnét pedig a ebbe a szömpillantásba érközöm haza s éppeg azon töpörnködöm, hogy hová a posztijába lösték e a gyermekök, hogy mindönt itt hattak isztenszámbába?

— Mi a zujság? Mi történt? mongyasza má no ézzibe, ha ekezte, met sietetök.

— Jaj Márijám, hogy es vala képös aza zembör?

— Mire ugyanbiza?

— O nejes kérdözze. Ha kijed látta vóna! Istenuccsegén most es bórsodzik a hátam, ha réja gondolok.

— Tám esmég lidérc, vagy boszorkányjárás vót a faluba? Met éccó nem es lössz jó kimönetele annak a sok kurucsolásnak, amit aza háromfértájos vén banya itt szömbe véghöz viszön. A zöstejes sokájig gyértya égött nála, ki tugya mibe mestörködött? bizonyosan megcsinát esmég valakit. Azokot kellene csösörba fölakasztani akik hézza mönnek kurucsótatni.

— Néné mán késérik es a csöndörök!

— Jézus Kirisztus ne haggye isze az Están! . .

— Ühüm, ö biza, valóságosan ö.

— Há mét? Micsináhatott aza zembör, hogy ijen nagy szégyön érte?

— Biza elég rosszu tötte a mit tött, de nem osudákozom réta, ha kikésérödött s megfelejközött mágáro a szörönacsétlen.

— Tám biza nem lopott?

— Isze ha csak azt tötte vóna, a még nem lönnö ojan nagy szöntségtörés, de ökeme biza gyakosságot követött e.

— Gyi-kos-sá-got!? Szönt Isten! Kijed

megkámforodott? — vessön körösztöt mágára — aszondani, hogy Están gyakosságot . . .

— E mán így van komám assznyy akár hiszi, akár nem kijed, így biza, eléggé sájnálom, de nem tudok segiteni réta.

— Hát a hogy lehet? hát a hogy lehet? mikó ökeme soha mégcsak a légynek sem vétött, mikó még a feleségit es ritkán bántamazza, pedig a mán mindön pércön megérdömöné, hogy jó meg kenözesse innen s tul. Bár fejérnép ne vóna a részözös disznyó.

— Neféjön sömmit, met a mán többet bizonyosan nem iszik, arró kezescödöm.

— No hát pikó lögyek, ha értök egy huncut szót es a zegészből!

— Ki tehet róla, ha kijed ojan tökéletlen asszonyembör?

— A zepög úgy van, nem vagyok Isten se tátos, hogy csak úgy kitálajam a dógokot, isze ha úgy vösszük még a zeg föggyin sömmit se mondott kijed, a mibö érteni lehessön.

— Jó van, jó, emondok mindönt fölirö farkára, csak ne bözdörkögyék, ne lögyen ojan hirtelen.

— Hagasson ide, a dolog úgy történt, hogy Están ma röggel, amint föszöpötölödött a zágybó mingyár kimönt kápáni a káboztásba s Röbit a ki épped dagasztani fogott otthon hatta, hogy süsön kinyeret. Mikó úgy dél felé közeledött a züdö Están es bévégezte

„tele gyomor,“ de az éhes gyomor sem hallgat a tanításra, (Venter cibi avidus praecepta non audit.) Ifjuságunk olyan, hogy annak csak alig 25–30 %-a ehetik egy kiflit vagy egy süteményt 10 órákor. Másik része éhesen nézi a 25% vig falatozását; nem keseredik el, nem a legkinosabban huzza-e végig azokat az órákat, amelyek még hátra vannak. Ezeket a szempontokat is nézzük, ne csak a magunk kényelmét nézzük.

De felfogatja az egész társadalmi rendet. A hogy én Fogarast ismerem úgy vagyok informálva, hogy az emberek itt nagyjából 12-kor ebédelnek. Az egyfolytában való tanításnál a gyermekekre legalább is $\frac{1}{4}$ kettőig várni kell. Néha fél kettőkor jön haza. De akkor minden családnál villásreggeli kell hogy legyen; a tanárok pedig kantint állíthatnak fel az udvar közepén, mert sokszor egy nap 4–5 óra is lehet egyfolytában, 4 óra föltétlenül van s már akkor ennük kell, mert az a kávéelőre csekélység reggelire.

Mit látunk az életbe is? A főispán ur beszüntette már a téli időszakokra a 7–1-ig való hivataloskodást. A városi képviselő testület ugyanazt leszavazta. Természetes is. A felnőtt ember, ha négy órát komolyan foglalkozott, méltán számot tarthat egy kis pihenésre; ez pedig az ebéd ideje. Az egyfolytában való munka kimeríti az idegzetet annál is inkább tönkreteszi a fiatal szervezetet, melynek minél több szabad levegő és kenyér kell.

Ezen indokok vezetnek engem arra a meggyőződésre, hogy tartsuk meg ezt

a régi, de kipróbált módszert a délutáni és a délutáni tanítást. A munkát meg a testnek a mi a testé. Egyéniént Fogarason nincs annak értelme. Ifjaink még a legmesszebről elérik a iskola-épületet, pihennek is, tanulnak is. A tanár is, ha órái megfelelő pihenési idővel vannak beosztva azt az egy-két délutánt szívesen lerózza. Pláne akkor ha órarendje úgy alakul, hogy a délutánja van, akkor 10 órákor hazamehet. Felfogásom szerint csak ily beosztás mellett várhatunk gyümölcsöző munkát a tanártól s a diáktól egyaránt.

Dr. Zita tanos.

50 év!

Amikor, a vasárnapi herceg szó ajtatos imára szólítja a hívők seregét, csak rövid idővel ezelőtt is minden alkalommal láttuk egy jóságos arcú, hófehér haju öreg urat pálcájára támaszkodva a református templom felé közelegni. Léptei már rövidesek s bizony mi türeztágadás, ő nála is a sétatápra már nem divatuk, hanem hűséges segítőtárs abban a funkcióban, amelyben a ember minden jó akarat mellett is, ha már 83 esztendő nyomja a vállát, szívesen veszi a segítségét. Mindez azonban nem akadályozza őt abban, hogy hűségesen felkeresse azt a helyet, ahova a mindennapi munkában kifáradt ember új erőt meríteni jár, a hol hitében megerősödött a kétkedő s bátorságot nyer a csüggedő s vigasztalást. Jól ismeri ezt a helyet. Hogyne ismerné! Hiszen itt hirdette oly hosszú évtizedeken át az Isten igjét.

Ez a jóságos arcú öreg ur Nt. Páncél Károly, a fogarasi reform.

eklézsia ősz papja. 50 éve annak, hogy mint felszentelt pap itt helyben hirdeti az evangéliumot s vezeti az egyház ügyeit. 50 év sok idő magában véve is. De ily hosszú időn át betölthetni azt a hivatást, amelyre elhivatunk szent lelkesedéssel, soha nem hanyatló buzgalommal s ügyszeretettel, ez már különös isteni adomány, megérdemli, hogy ne hagyjuk szó nélkül elröppenni. E pár rövidke sor az elismerés koszorujából csak egy gyöngye ág. Fél százados lelkes munkának vajmi csekély jutalma. De hiszen nem is az a célom. Méltó jutalmat nyújthat az a tudat, hogy a reá bízott munkát emberül végezte. Ennek bizonyítgatására nem kell üres szó, hű frázis. A tett önmagát dicséri. Hiszen mindenki tudja, hogy bizony Páncél Károly munkássága a fogarasi reform. egyház történetében nem maradt eredménytelen.

Az ő nevéhez fűződik az egyházközség pénzügyi viszonyainak rendezése, a vagyoni leltár megállapítása. Az elhagyott templomot ő renováltatta, a ref. fiu és leány iskola részére megfelelő modern helyiségeket építtetett. A második papi lakás is az ő kezdeményezésére és vezetése mellett épült. A vásárvárat, a mely fejedelmi hagyományok alapján az egyházközség létalapja, jövedelmezőbbé tette. A „Holt Oltban“ levő területet, mely jó ideig hozzáférhetetlen volt, hozzáférhetővé tette s így értékét nagyban növelte.

A mai rendkívül alkalmas baromvásártér megszerzése is az ő érdeme. Hogy mily haszon ez a közönségnek felesleges azt magyarázgatni. Megelőzőleg nem volt Fogarasnak egy ilyen állandó tere, amelyet erre a célra használhattak volna. A tagosítás alkalmával hasította ezt a darabot tisztán erre a célra, a kincstárnak adván az egyház itt-ott levő földjéből egyenértéket. Ő szervezte a leányiskolában a kézimunka tanítását.

Társadalmi szereplése egyházára mindég fényt hozott. 10 évvel ezelőtt, szolgálatának 40 éves fordulóján, társadalmi érdemeinek elismerésül a legmagasabb királyi kegy a koronás arany érdem kereszttel tüntette ki.

S ezzel be is fejezem rövid megemlékezésemet, azzal az óhajattal, hogy Isten jóvoltából minél hosszabb ideig szolgálhasson egyházunk javára, azzal a gondossággal, előrelátással és tapintattal, amely fél százados munkásságának minden tetteiben megnyilatkozott.

Málnásy Károly.

H I R E K.

A diákjuniális.

Tavaszi táncmulatság volt a hivatalos címe, de hát így élt a köztudatban, ez lett a

a kápáni valóját, azzal hazamönt, hogy fajon valamit s osztág kereszön egyéb dógot! De kópözje jel mit látott a zereszön belépve: Felesége hót részögön dögölt a házföggyin, égy üres pálinkás évegöt szorongatva s a kinyértészta a kemence hejett cinerengyibe a zágy alá vót bérakva.

— Az ágy alá? Ne mókázék kijed a zisten szerelmijér.

— Lögyek ugató kutya, ha nem úgy vót ahogy mondám. Ugy istenuccsegén.

— Hiszöm, hiszöm. Röbitő minden kitőt, isze emléközhetik, hogy a zösszel es béfekütt a tekenyő tesztába. Están akkóres majd agyon verte mérgibe.

— A biza édős komám asszony megtörtén aza csuda, vagy tuggya a fáránya minek címözsem, hogy ökeme a zágy áját nezte kemencének s oda vetött bé. Estának szöme, szája tátva maratt, a héja vót, hogy megüsse a gutta mérgibe s szégyönibe. Esz-nékü futott Röbinek, megfogtja hájáná fogvást s mind égy dögöt kivoneóta a zudvarra, de jaz meg se motcant, ákárhogy ütötte, ákárhogy rugta. Szörönésétlenségire osztág egy istarang akatt a kezibe s anekü, hogy hogy gondóközött vóna, hurokot kötött a nyákába, — aszonta: „majd fé állitlak én mingyá“ — s a val féakasztotta a zama fára,

a még emböri lelök eszre vötte vóna.

— Mikó a Röbi nyeve mán szingyir kilógott, csak akkó kezdött eszméködni hogy tulajdonképen mit és csinát; a bicskijével egy szömpillántás alatt lenyisszentötte, de innmá; ekésött vele, met Röbi meg se mozdut ákárhogy dözsösölte, ákárhogy rázta.

Bözzög odalött most szögöny Ist n f. lustó, esárgut mind a hálál s kijábáni orlitari kezdött segiceség után, s a mikó ápám urari.

— ki ja csábalt éppeg a kapujok előtt tértigettede, — a szomszecsággal befutott, hogy megnezze mi ja baj; jecseségibe a kutba akatt szökni s meg es tötte vóna, ha Danibá fáj-jibe meg nem ragaggya a zökeme harony sziját s vissza nem hőköteteti a kut szájáb.

— Nem tös belé égy fértáj óra, a zögöz falu öszve csödüt, maga a küsbiró, a jedős s a csöndörök es ott termöttek, irást vöttek fé mindönrö s a mind a zeléb látók, szögöny Estánt késérik es mán a városba. Igazán a zembör sohase tudhassa, hogy mit ér.

— Nem biza édős komám asszony, nem biza. A zegész élet nem ér egy hajit lát úgy tuggya meg. No de mönyök, met jó a osorda. A zisten ágya meg kijedött!

— Ágya a jo Isten komám asszony! Székelyudvarhely 1908. május 1.

szállóigévé vált neve és azért így írjuk: diákjunális. Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk a délig lefolyt eseményekről, amelynek a főgimn. ifjúság f. hó 13-iki tavaszi táncmulatságán történtek. Természetesen csak vázlatosan és sietve, mert a sajtógép türelmetlenül várta és így most kell hosszabban, érdeme szerint méltatnunk a minden ízében kitűnően sikerült mulatságot.

Az osztályfőnökök vezetése alatt sorban álló diákesapatot Krebsz Ernő tanár elnök vezette a gyönyörű, nemzetiszínű zászló alatt. A zászlót Kovács Árpád, Lauritsch Frigyes és Kosztend Vilmos vitték. Kiérve a dr. Senchea János birtokára, a Cinege Imre készítette jó, széles hidon vonult át az ifjúság, a konyhára, ahol 12 üst várta a gulyásnak való húst. A konyhán már élénk sürgés-forgás volt. A szakácsnők aprózták a húst, krumplit, hagymát, amiből Zankó Emil főedzés és Cinege Imre építész kitűnő gulyáslevest főztek 12 üstben a diákok és tanárok, valamint a szives segédkező vendégek részére. Krebsz Ernő és Dr. Zalai János tanárok ugyancsak gyors kézzel osztották a virslit tizórára a diákoknak. A délelőtt célbalövésével és játsszással telt el, miközben Albrich János tornatanár élénk bizonyoságot tett agilitásáról, ügyességéről, gondosságáról, vezetve, szórakoztatva a fiukat és ügyelve reájok, míg a hölgyeknek Zalai dr. által két deszkapad-ból készített „szalonban“ Dr. Bauszern közjegyző kínálta a pompás, friss hasét és sört. Így telt el kedélyesen a délelőtt, s délben megkezdődött az ebéd. Egyszerre két osztály étkezett a sátorban felállított két hosszú asztalnál, az ételosztást a rendező tanárok, a felszolgálatot a nagyobb ifjak végezték. A pompás ebéd kielégítette a legtöbb igényű résztvevőt is. Végül a rendező, felszolgáló ifjak, legvégül pedig a tanárok és családjaik, meg a kedves vendégek ebédeltek, de bizony erre már 2 óra után került a sor. A kedélyes ebéd alatt Ruzs zenekara nagyon szépen játszott. Pecsénye után Major Károly dr., főgimn. igazgató szép toasztot mondott, a mulatság rendezői, segítői, az iskola barátaira ültve poharát. Dr. Bauszern és Krebsz Ernő mondták még pohárköszöntőket. Délután négy óra felé gyülekezett a közönség kik között Széll József főispánt és bájos nejét, továbbá városunk összes előkelőségét és minden rendű — rangú közönségét örömmel láttuk. A futó, ugró és zsákfutó versenyeket élénk érdeklődéssel és hangos tetszésnyilvánítással kísérte a díszes közönség. Itt nyilvánult legjobban Albrich János tornatanár ügyessége, ráteremtettsége, fáradhatatlansága, amely minden dícséretet megérdemel. A főispáni pár is, — Major Károly dr., igazgató kalauzolása mellett — érdeklődve mulatott a versenyeken nyilvánuló ügyességen.

A versenyek után kezdődött a tulajdonképeni tánc, melyen az ifjúság, kitörő örömmel vett részt. Hét órakor a négy alsóbb osztály, — tanáraik vezetése alatt — hazavonult, míg a nagyobbak esti 11 óráig mulattak, táncoltak. Így ért véget pompás időben, jókedv, nagy érdeklődés mellett az áll. főgimn. tavaszi mulatsága és mi azt hisszük, hogy amidőn köszönetünket fejezzük ki az iskola részéről: Krebsz Ernő, Ambrózy P. Fridrich A. és Zalai J. dr. tanár rendezőknek, dr. Bauszern G. dr. Senchea J. Zankó Emil, Albrich János, Cinege Imre lelkes segítőiknek, viszont a fentemlíttettek, valamint

a boldogan mulató diákság, a bájos fehérruhás leánykák és a közönség révén Major Károly dr., igazgatónak kezelességünk köszönetet mondani, aki egyenesen haladva a maga által kijelölt helyes úton, szakítva az előítéletekkel, régi tradíciókkal, ilyen kitűnő sikerű mulatság engedélyezésével nagy örömet szerzett a tanulóknak. Összességében hozta a szülőket az iskolával és e tétellel is odahatott, hogy megszüntesse az iskola elzárkózását az élettől s a széthúzó társadalmat a természet templomában centralizálta.

Halmi Gyula.

— **Uj elnök.** Széll József főispán, az 1907. évi XXVI. t.-c. értelmében, — mely törvényt a joggal felruhazza — a saját hatáskörében megalkotta az állami iskolák új gondnokságát. A legújabbban két főispáni kinevezés kitüntetésével: Major Károly dr., áll. főgimn. igazgatót érte, ő lett a gondnokság elnöke. Alelnökök: Bedő Ferenc, Boeskor Ádám. Bizottsági tagok: Kovács Gábor, Bisztray József, Zankó Emil és Dr. Lesmann Henrik. Gratulálunk.

— **Eljegyzés.** Liech. Henrik Fogarasról, eljegyezte Pethő Etelkát Egerben. Gratulálunk!

— **Tejszövetkezet Törösváron.**

A vármegyei munkások anyagi helyzetének javítása a törvényhatóság hazafias feladatát képezi. Ezen feladatnak teljesítésére nézve, értesülésünk szerint, Fogaras vármegyei törvényhatósága is igen értékes akciót kezdett. Törösváron a jelenlegi gazdasági helyzet nyomástó sulyát egy tejszövetkezet létesítésével akarja megkönnyíteni, s annak létesítése végett felterjesztést tett a földmívelésügyi miniszterhez. Örömmel értesültünk, hogy a miniszter pártfogásába részesíti az akciót s az országos tejjgazdasági felügyelőséget megbizta a tejszövetkezet elárúsításául leendő közreműködésre.

— **Egyházi kiállítás Törösváron.** A törösvári róm. kath. egyház a pünkösdi ünnepek alatt csinosan összeállított kiállítást rendezett a részére újabbban érkezett egyházi ruhákból az állami iskola tantervében. A csinos csoportosítás és összeállítás Birgátsch Dezsőné állami iskolai tanítónő érdeme, a ruhák beszerzéséért pedig Max Tivadar, fogarasi egyházi gondnokot, illeti meg a köszönet, kinek közbenjárása folytán jutott a róm. kath. templom ily szép felszerésekkhez. A kiállításról Kelemen Pál, járási számvivő fényképfelvételt is készített.

— **Házasság.** Mint a nekünk küldött jelentés tudatja, özv. Kézdivásárhelyi Pap Jenőné urnő, f. hó 17-én kelt egybe Saághi Kiss Árpád, Fogaras város rendőrkapitányával. Öszintén gratulálunk.

— **Bucsu.** Keveresán százasos, városunknak közkedvelt alakja, katonának igazságos fellebbvitelje, kit az 50. gyalogezredtől, — melynél 27 évet töltött — a 62-ikhez helyezték át, e hó 18-án bucsuzott el századától. Katonái a vár udvarán teljes díszben várták volt századosukat, ki szép beszéddel bucsuzott el tőlük. A katonái nevében Szlabey Emil hadnagy velszolt magas szárnyalású beszédében a századosnak. A szimpatikus katona távozását őszintén sajnáljuk és kívánjuk, hogy új ezredénél is oly jól érezze magát, mint Fogarason.

— **Meghívó.** A fogarasi izraelita elemi

iskolások évről vizsgálatát a következő sorrendben tartjuk: Junius hó 28-án d. e. 7—10 az összes osztályok hittani — 10—12 az I—II. osztály vizsgálatát. Junius 29-én d. e. 7 órától kezdődőleg a III—V. osztály vizsgálatát. Junius 30-án majális. A t. szülők, valamint a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Fogarason, 1908. évi junius hó 17-én. A z iskolaszék.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mint minden évben, úgy most is azon tiszteletteljes kérelemmel fordult — a „Fogaras és Vidéke“ szerkesztősége — a „Fogarasi Takarékpénztár Részvénytársaság“-a „Vorschuss-Verein“-és a „Furniká“-hoz, hogy az iskolai év bezárása alkalmából áll. főgimnáziumunk részére — jó tanulók megjutalmazása céljából — kegyesen adakozni sziveskedjenek. All. főgimnáziumunk vallás- és nemzetiségi különbség nélkül neveli gyermekeinket, jót tesz mindnyájunkkal, fizessük vissza tehát csekély részben az intézettől élvezett jótéteményeket a szorgalmas ifjak megjutalmazásával. A fenti pénzintézetek röviden, de velősen a következőkkel válaszoltak: A „Fogarasi Takarékpénztár Részvénytársaság“ 20 K, „Furnica“ fogarasi takarékpénztár részvénytársaság 20 K, „Fogarascher Vorschuss-Verein Actiengesellschaft“ 20 K. Fogadják a kegyes adakozók ez uton is úgy magunk, mint az áll. főgimnázium nevében is hálás köszönetünket.

— **Meghívó.** A fogarasi római katolikus elemi iskolában az 1907—1908. tanévi nyilvános vizsgák következő sorrendben fognak megtartani. Junius 22-én d. e. 9—11 óráig I. és II. leányosztály, d. e. 11—12 óráig I. és II. fiuosztály, d. u. 3—5 óráig III., IV., V., VI. leányosztály vizsgálat. Junius 23-án d. e. 9—11 óráig a III., IV., V., VI. fiuosztály vizsgálat, d. u. 5 órakor torna- és évről ünnepély. A szokásos majális junius hó 24-én tartatik meg. Mely vizsgákra és záróünnepélyre, ugyancsak a majálisra a szülők és tanügy barátok tisztelettel meghívotnak. Az igazgatóság.

— **Juniális.** Az áll. el. iskola juniális f. hó 17-én folyt le. Az érdeklődés azonban oly csekély volt, hogy az ember önkénytelenül is erre a gondolatra jön: Minek ez a rengeteg sok „majális“? Van Fogarason 7 elemi iskola, miért tart ez hét majális? Az csak a régi világban volt helyes, amikor minden vallású ember szinte irtózáttal fordult el másvallású embertársától. Ma már a világ nagyot haladt! Ma már nem nézi egyetlen okos, józan ember sem azt, hogy ki milyen vallású! Csak becsületes ember legyen, hiven kövesse saját vallását. Miért hát ilyeneknek kitenni az iskolát, hogy — mint a mostani majálison láttuk is — csak a növendékek és a tantestület, meg 4—5 érdeklődő vesz részt? Rendezzenek junius végén az összes elemi iskolák egy nagyszabású juniális ez a helyes és az fog is sikerülni.

— **Urnapija.** E hó 18-án, csütörtökön tartották a róm. katolikusok poétikus, szép ünnepüket: Urnapját. A körmenetnek szokatlannul szép idő kedvezett.

— **Köszönetnyilvánítás.** A fogarasi áll. főgimn. juniális alkalmából felülfizettek a következők: Dr. Bauszern G. 18 K, Dr. Halász L. (Cegléd) 10 K, Dr. Sorbán M., Dr. Major Károly 6—6 K, Abel Adolf, Dr. Hámoszky O., Dr. Török L. 5—5 K, Mayer I., Zankó T., Salamon Leó, Dr. Lesmann H. 4—4 K, Dr. Ludvig A., Novák János, Hermann J., Dr. Schul A., Schul Henrik, Schul József, Dr. Rosenberger J., Taglicht József, Stein-

burgi P. V., Riszdorfer L., Perles M., Österreicher L., Philippovich A., Deáky L. 3—3 K, Dr. Borcia D., Kaufmann B., Fleissig L.-né, Goldberger S., Gremperger A., Gombos Gy., Szentpáli Gy., Széll József, Várnai Sándor, Wenk Ágost, Deutsch Lipót, Özv. Dr. Szabóné, Dr. Popescu T., Hochmann L., Illgner K., N. N., Bodó Béla, Pokol Sándor, Fleissig Gy., Nagy Sándor, Dr. Tureu I., Caerey B. 2—2 K, Kovács János, Szabó Elemér, Dr. Kontsveller, Özv. Krauss V.-né, Horschdorfer I., Neumann I., Özv. Pleskoth Gy.-né, Vlaicu M., Szenes M., Königstein N., Sorea Gy., Zsombory I., Dr. Dombrády Gy., Modjesch P., Fáber T., Rosentaum J.-né, Pál Ferenc, Özv. Borosnyai B.-né, Beke István, Horváth I., Fűzesáry, Özv. Benedekné, Özv. Stojkáné, Csombory A., Köntzey Lajos, Grünfeld I., Carjo Gy., Stoichitia I., Péterfy I., Ramanar Gy., Halbreich, Molnár Albert, Steier I., Negrea C. 1—1 K, összesen 189 K. Összes bevétel 1057 K 56 fill. Összes kiadás 854 K 50 fill. Tiszta jövedelem 203 K 06 fill. Fogadják a szíves adakozók ezuttal is az igazgatóság hálás köszönését.

— **Magyar otthon.** Elsőrangú penzió a város központján. Családok, házaspárok és magános urak részére. Elegánsan berendezett szobák külön bejárattal, villanyvilágítással. Rézágycs, fürdők, kitűnő konyha. Olcsó árak. Főherceg Sándor utca 30. sz. Budapest.

— **Meghívó.** A fogarasi m. kir. állami polgári leányiskolában az 1907—8. tanévi vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Junius 19-én d. e. 11—12 az izraelita, 20-án d. e. 8—9 a róm. kat., gör. kath. gör. kel., 9—10-ig az ev. ref. és ág. ev. vallású növendékek hittani vizsgálata, d. u. 2—3-ig francia nyelvi vizsgálat. 24-én d. e. 8 órától az I., d. u. 2 órától a II., 25-én d. e. 8 órától a III., d. u. 2 órától a IV. osztály vizsgálata. 26-án magánvizsgálatok. 27-én d. u. 4 órától záróünnepség a következő műsorral: 1. Himnusz, éneklék az összes növendékek. 2. Győry Vilmos: Mese, szav. Pletosu Elvira, II. oszt. tan. 3. Vörösmarty: Petike, szav. Pinta Borbála, I. oszt. tan. 4. Népdalok, éneklék az I. oszt. növendékei 5. Szabolcska: éneklék a kis Demeter Rózsikáról, szav. Benedek Anna, III. oszt. tan. 6. A v. Chamisso: Die Sonne bringt es an den Tag, szav. Thellmann Mária, IV. oszt. növ. 7. Kreipel: Májusi szellő, két hangra éneklék a II. oszt. növendékei. 8. Ábrányi Emil. A kis savoyard, szav. Kovács Gizella, IV. o. tan. 9. Louis Tiercelin: Le petit enfant, szav. Gromsperger Ilona, IV. oszt. tan. 10. Kienzl Vilmos: Zsoltár a Bibliás ember című operából, két hangra éneklék a III—IV. oszt. növendékei, a benne előforduló megánéneket Wenk Ilona III. o. növendék. 11. Farkas Imre: Czinka Panna, szav. Balkányi Matild, III. oszt. növ. 12. Erdődi Ernő: Tréfás négyes, éneklék: Krempeles Emilia és Krausz Paula IV. oszt. növ.; Wagner Melánia, IV. oszt. tan. és Hartmann Margit III. oszt. tan.; Walther Ilona és Riess Elvin IV. oszt. tan.; Trepches Margit IV. oszt. tan. és Salamon Janka III. oszt. tan. 13. Bucsubeszéd, mondja Maetz Emma IV. oszt. tan. 14. Igazgató záróbeszéd. 15. Erdődi Ernő: Erdély, három hangra éneklék a III—IV. oszt. növendékei. A kézimunkák, rajzok és növénygyűjtemények az osztályvizsgálatok tartama alatt tekinthetők meg. A vizsgálatokra a n. t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja: Fogaras, 1908. Junius 11-én. Az igazgatóság.

— **Öngyilkosságok.** Recsán János, ácsok mellett dolgozó ember, a városliget utcában két házascska tulajdonosa, elkeseredésben, amiért részegeskedése miatt családjával örökös verekedésben élt, f. hó 10-én a Maetz-féle Bruckenthal utcai ácsstelepen felakasztotta magát, f. hó 12-én temették. — Az Oltba is volt az elmúlt héten egy áldozata. Vledényben egy asszony azért, mert a fia magyar nőt vett feleségül, bánatában az Oltba ugrott és megfulladt.

— **Mathuzsálemína.** Persányban f. hó 3-án meghalt B u k u r a B. D o b r a román asszony 116 éves korában. Mindig teljes ép, egészséges volt és csodálatos módon erősnek érezte magát.

— **Uj irnoki állás.** Széll József, közszereketben álló, kiváló főispánunk minden téren a vármegye boldogulásán munkálkodik, amint nagy örömmel láthatja mindenki. Tudva van, hogy a vármegyénél a személyzet csak a legnagyobb megerősítéssel képes a folytonosan gyarapodó munkát, forgalmat lebonyolítani. Ezen az állapoton óhajtott főispánunk segíteni akkor, amidőn a munkatorlódás megakadályozása céljából egy új irnoki állást szervez a vármegyénél, mégpedig úgy, hogy az új irnok fisetése ne terhelje a megyét. A jövő év januárjával belépő új irnok ugyanis állami javadalmaszásban fog részesülni Ime, újabb bizonyítéka főispánunk agilitásának!

— **Csatorna tisztítás.** Hogy a teljesen felesleges Bruckenthal-utcai csatornát tisztították az elmúlt héten, azt „széles körben“ tudomásul vehették a város lakói, mert olyan penetráns büzt terjesztett a nyomda ablakai alatt felhalmozott iszap tömeg, hogy ez leirhatalan. Mikor látja már be a hatóság, hogy az a „tisztaság szempontjából“ vezetett csatorna csak büzt, piszkot terjeszt? Be kell tömetni! Teljesen szükségtelen, sőt káros!

— **Vásár.** A Junius 10—12-én lefolyt vásár úgy állatfelhajtás, mint kirakodás tekintetében szépen sikerült. Ugy a kereslet, mint a kínálat élénk volt, a vásárló közönség megtöltötte és élénkké tette a várost. Nagyobb lopás és esendzavarás nem fordult a vásáron elő.

— **Helyreigazítás.** Toma Miklós azon kijelentés közlése után, hogy a diákjuniális rendezése vele egyáltalán nem tárgyalt és így tévedésen alapul azon hírünk, hogy ő 600 korona kártérítést követelt volna. Utána nézve a dolognak valószínűleg a városligeti vendéglőssel tárgyalt a rendezés nem Toma Miklóssal és így szívesen helyet adunk helyreállításának.

— **Értesítés.** Az internátussal kapcsolatban álló brassói állami felső kereskedelmi iskolánál a tanulók felvétele a jövő 1908—1909-ik tanévre folyó évi Junius hó 30-tól Julius hó 3-ig d. e. 8—12 óráig fog teljesíteni, midőn a beírt tanulók az igazgatóságnál hagyják bizonyítványukat s a felvételi díj lefizetése ellenében beírási igazolványt kapnak. Ha a felvett tanulók a következő tanév elején szeptember 4-ikéig bezárólag az osztályfőnöknel nem jelentkeznek, nemcsak a belépésre való jogosultságukat, hanem a befizetett felvételi díjat is elvesztik. Felvételre minden tanuló személyesen és atyja, anyja, gyámja vagy azoknak külön megbízottja kíséretében tartozik megjelenni. Levélben vagy írásban való jelentkezésnek nincs helye. Tandíj egész évre 50 korona, felvételi díj 10 korona. Az internátusba való felvételért

szintén Junius 30-ától Julius 3-áig minden tanulónak személyesen és atyja, anyja vagy gyámja kíséretében lehet jelentkezni. Az internátusban a teljes ellátás évi díja 600 korona. Brassó, 1908. Junius hó. Az igazgatóság.

— **Tűz.** A brassói Eiwon cégnek Felsőmoocsen levő fűrésztelepe f. hó 10-én este 6 óra után, miután a munkások eltávoztak, ismeretlen okból kigyulladt és teljesen leégett. A kár nagy, de biztosítás útján megtérül.

— **Felvétel tanítóképzőbe.** A dévai áll. tanítóképző-intézet I. osztályában az 1908/9. isk. évre több ingyenes, féldíjas és ösztöndíjas hely van üresedésben. Bővebb felvilágosítást szívesen ad az intézet igazgatósága.

— **Botrányos stikli.** Ujból panasz érkezett be hozzánk, hogy ismeretlen tettések maliciából-e, vagy kedvtelésből megrongálták a villamos drótokat a vártéren a koresolyapálya mellett s a lezakított drótokban korán reggel a járó-kelők majd fölbuknak. Az ilyen aljas, botrányos tett sokáig büntetlenül maradhat, de addig jár a korszak a kutra míg végre nyakába szakad s elmerül, az ilyen botrányos tetteket is az éber rendőrség minél előbb ki fogja deríteni s a delikvens elveszi érette méltó jutalmát.

— **Tombola nyeremények.** Az áll. főgimn. ifjúsági multságán elárusított tombola jegyek kisoroltatván, a következő számok nyertek: 123, 129, 156, 195, 196, 210, 222, 230, 232, 237, 256, 272, 282, 285, 321, 322, 323, 340, 345, 346, 374, 375, 378, 388, 399, 409, 412, 426, 441, 468, 475, 477, 487, 499, 500. Az ilyen számú jegyek birtokosai az áll. főgimn. pedellusi lakásán vehetik át a nyereménytárgyakat.

— **Bátor életmentő.** F. hó 16-án Ruszalim Stinku nagyberivoji lakos, ittás állapotban, öngyilkossági szándékkal az Oltba ugrott, mert — mint később bevallotta — a feleségével és vejével folytonos viszályban élt. A közelben horgászók látták az öngyilkosságot s odasiettek. Köztük a 48-as bikfalvi Kovács József polgártársunk is, aki bátran utána ugrott a fuldokló embernek és nagy nehezen, többek segítségével partra vonszolta. Mivel azonban az életre térő ember kijelentette, hogy újból megkísérli az öngyilkosságot, a rendőrség őrizete alá helyezték. A bátor életmentő minden dicsőretet megérdemel, nemes tette önmagát dicséri.

— **Vonatkiállítás.** F. hó 16-án valószínűleg életveszélyben voltak a Fogaras—nagyszebeni vasut utasai. Sebes állomásnál ugyanis egy nagy kanyarultnál a mozdony kiugrott a sinekből és mintegy 100—150 méternyire vonszolta maga után a sinek mellett a vonatot. Az összes csavarok elgörbültek és eltörték. A vonat azután két óra hosszáig állt, míg új mozdonyt hoztak s így csak fél 9-kor este érkezett Fogarasra.

— **Rajzkiállítás.** Az állami főgimnázium ezidei rajzkiállítása az I. osztály tantermében van. Ezúton is felhívjuk a közönség figyelmét ezekre a remek rajzokra, amelyek Reider Béla rajztanár szaktudását, lelkiismeretességét és az ifjúság ügyességét dicsérik. A kiállítás nyilvános. Nemcsak hogy szabad, hanem egyenesen kérjük a közönséget, érdeklődjék a ritkaságszámba menő szép kiállítás iránt. Érdeklődjék, látogassa, a napnak mindenszakában. Nyitva áll e hó végéig. A művésziesség kitűnik ott a legegyszerűbb tárgyak rajzolásánál is. Így például remek zsánerkép a szegény ember asztalán álló egy-

szerű csupor, hagyma és egy cső kukorica. Az ilyen egyszerű dolgok kívánják a legnagyobb művészetet. Remek külföldi lepkéket is láthatni a rajzok között, amelyek mind az üveg alatt álló, preparált lepkék után készültek. Különösen szépek: Walther István III., Schul Náthán IV., Czinege István, Nagy Lázár V., Lauritsch Frigyes, Tóth Mihály, Kostend Vilmos VI. és a VIII-ban Cornea Jakab rajzai. Körülbelül 300 db rajz van kiállítva.

— **Ajándékozás.** A fogarasi függetlenségi kör könyvtára gyarapítására újabb övezgy Konstantinus Jánosné urnő két könyvet ajándékozott; ezek: 1 kötet „Irataim az emigrációból”, írta Kossut Lajos és 1 kötet „Szabadságharcunk története”. Visszaemlékezések 1848–49-re. Fogadják ajándékozó a kör elnökségének köszönetét.

— **Oh az az alkohol.** Mult hó 30-án este felé egy ember részeg állapotában botrányt okozott a Mercur szálloda előtt. Egész tömeg verődött össze a látványosságra, míg végre Jakócs rendőrbiztos egy rendőr segítségével letartóztatta és bekísértette.

△ **A háztulajdonos urak figyelmébe.** A budapesti egyesült szerelők vízvezetési vállalata, amelynek Posner Ferenc beltagja a megyei kórház vízvezetékének berendezése végett itt tartózkodik, a n. érdemű háztulajdonosoknak, kik házaikban vízvezeték, csatornázást, fürdőket, csöveket és hasonlók berendezéseket kívánnak létesíteni — ajánlkoznak a munkálatok és berendezések elvállalkozására, — díjmentesen szolgálnak tervek és költségvetésekkel, valamint szakrajzokkal. E hó 25-éig értekezhetni Posner Ferenc beltaggal a Mercur szállodában és a kórháztelepen. Minta vízvezetési berendezésünk Thierfeld Lipót urnál megtekinthető. Kiváló tisztelettel: Egyesült szerelők vízvezetési vállalata, Budapest.

Nyilttér.

E rovat alatt megjelent közleményért nem vállal felelősséget a Szerk.

Köszönetnyilvánítás.

Mivel fiam Brassóban a felsőkereskedelmi iskolában az érettségi vizsgálatot sikerrel letette, ezuttal elkerülhetetlennek tartom, hogy hálás köszönetemet nyilvánítsam Orbán János kir. tanácsos, igazgató s az egész tanártestületnek egyenként és összesen fiam iránt tanusított szíves jóindulatukért s több éven át az internátusban való gondozásukért. Fogadják ismételten hálás köszönetemet

kiváló tisztelettel:
Thierfeld Dávid.

Közönség köréből.

Megint az aszfalt.

Kár tintát, papirost és de főképp nyomdafestéket pocsékolni különösen oly kérdésre, amelyről ma már mint post festáról beszélhetünk. Végre is megvan az aszfalt — ez az örömdetes, — fizetni kell a polgárságnak — ez a szomorú tény. (Tudtukkal még nem volt meg az átvétel, tehát nem „post festa.” Szerk.)

Van igaza Albertfynek, igaza van a tulajdonosoknak. Albertfy végre is kötelezettségének eleget tett, a város utcáit rendbehozta s mi örömdhetünk, hogy sárba nem lubickolunk. Viszont, hogy némi mulasztás történt a munka körül, annak azt hiszem teljesen mi vagyunk az okai, s ép azért tiszt

ta meggyőződés az, hogy kár őt csipkedni, reneoméját rontani Fogaras városa határain kívül.

Tekintve városunk szegény anyagi voltát, azt hiszem sanki sem fog csodálkozni azon, ha városunk mindenkorai előljárói és a város mindenkorai képviselőtestülete azon fáradozott, hogy minél olesóbban juttassa a várost azon eszközökhöz, amelyek a város külsejét szépítik, városias jellegét emelik. Ilyen az aszfaltozás, ilyen a villanyvilágítás. — Maradjunk az előbbinél. A város előljárósága megkötötte a vállalkozó Albertfyvel a szerződést, ki aránylag a legkedvezőbb föltételekkel állott elő.

Albertfy alávetette magát a szerződésnek, ha jól tudjuk oly időben s oly viszonyok között, amidőn még minden olesó volt, s azt hitte, hogy a polgári haszon levonásával megfelel a kötelezettségnek. S mi történt közel amultban? megdrágult a pénz, követelők a munkások. S ő dacára ezeknek a nehézségeknek, az aszfaltot előállította. Végül is megvan az aszfalt, mely minőségére nem lehet rossz, a mennyiben maga a kolozsvári vegytani intézet is jószágát s tartósságát elismerte, s írásban dokumentálta. Most már ez az aszfalt megrepedezett, jön az ujságíró s felemlíti ezt. Ez rendén van; de említi másodsor, harmadsor, bizonyítja, hogy az aszfalt jó, (tudomásunk szerint ezt sohasem állítottuk. Szerk.) de alapozás rossz. Ki a hibás? A vállalkozó? Nem.

Tudjuk azt, hogy minden vállalkozó többé-kevésbé azon van, hogy a vállalatból neki is haszna legyen. Persze, ha szigorú ellenőrzés van, akkor a tantieme kevesebb, ha nincs ellenőrzés, akkor azt teszi, ami neki tetszik. Albertfynél megvolt a jóakarát, de nem volt ellenőrző szakközvege. Miért nem fogadott fel a város egy szakmérnököt, a ki neki utcák kimérésénél, az aszfalt lerakásánál segédkezet nyújtott volna? Hja de ez

tetemelen növelte volna a kiadásokat, mert a mérnöknek napidij kell. A volt városi előljáróság vajjon hányszor nézett utána a vállalkozónak? Talán itt rejlik a hiba? Nemde? Egy városban levő szaktekintéllyel beszéltem ez ügyben. Az ő meggyőződése is az, hogy mindenben csak az olesóságra törekszünk s mikor az olesó hus hig levét szüresöljük, akkor simfelünk. A javítás is nem az Albertfy hibája. Elvégre szoritani kell őt a pontos kiszolgálásra, s én azt hiszem, már csak a saját reputációja érdekében is jó munkát ad. Az ám, csak hogy ez utánjárásal, törődéssel jár. Most tehát, hogy az aszfalt kész, nem tartom izléses dolognak a közönség részéről valakinek a munkáját folytonosan gáncsolni, hanem igenis egy kis jóakarattal mindkét fél részéről a bajt elháríthatjuk.

Dr. Zalai János.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

K. E. Torcsvár. Nagyon köszönjük az első fecskéket és kérjük b. tudósításait ezután is.

G. D. Fogaras. Szélsesend van, ugorka szezon az igaz, de ők nem nyugosznak, hanem újabb is 50 szenzációs pontot jelentettek be a kir. ügyészségnek, Türelem, mert a bűn büntetlenül nem maradhat, hiszen ezt már a biblia is megírta. Üdvözet.

Kiváncsi, Fogaras. Az „Ilona dalok” szerzője inkognitóját nem óhajtja levetni. Mi meg nem óhajtjuk a verseket kinyomatni. Igy a bájos Ilona bármilyen kiváncsi is, nem tehetünk eleget kérésének.

Nem közölhetők. Vera. Az én otthonom. A várban. Katona dalok. Mért nem jösz. Forró nyárban. Fürdőben. Tóth István baja. Jobb későn, mint soha.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

Globin a legjobb és legfinomabb
Czipő tisztítószer
Egyedüli-gyáros: Fritz Schulz jun. részv-társ. Lipcse és Eger.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ

vasuti állomás, posta, távirtda és telefon.

Közvetlen gyorsvonati kocsik Budapest nyugati pályavarról. Idény május 15. — szept. 15.

— **Speciális gyógyfürdő szivbetegek részére,** —

női bajknál, hólyag- és vesebajknál, kő- és fűnybetegségeknél, a légutak-, az emésztő- és kiválasztó-szervek hurutos bántalmainál. Sápkór, vérszegénység, görvény- és angolkór, általános gyengeség és a női ivarszervek idült bajainál. Radioaktív szénsavas sós és szénsavas vasas források. — Prospektust kívánatra küld

a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

MUSCHONG-BUZISFÜRDŐI

SZÉNSAV-MÜVEK

kartelen kívül szállítanak, azonnal bármely mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony szénsavat a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból

Össze nem tévesztendő mesterségesen előállított
kevesbbé kiadós szénsavval.

Megbízható, szigoruan lelkiismeretes kiszolgálás!

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő, Interurban telefon 18 sz.

1 drb. 8 HP.
használt jó karban levő
Benzinmozdony

és egy új 4 lóerőjű

Cséplő-gép

mérsekelt áron **ELADÓ.**

Kérdezősködhetni:

Wagner Samuel
gépgyáránál, Nagyszébenben.

2-3 középoszt. végzett

2 fu

tanulónak

FELVÉTELEK

THIERFELD DÁVID könyvnyomdájába.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt

Caspari Frigyes

és Társai

Medgyes

(Nagyküllőm.)

faiskolái

leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket u. m.: magonc, kőmagu és csontár gyümölcsfákat, poszmate és ribiszke cserjéket, málnákat, földiöpret, díszcserjéket, gyümölcsfa vadoncokat, sövénynek való, tölvelevű fakat, rozszakat stb.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

MINIMAX

tűzoltó készülék.

Kezdődő tüzeknél kiválóan bizonyult. Százszázakat lehet megmenteni csekély befektetéssel. Feltétlen szükséges minden kereskedésben, raktárban, — gyárban, pincében, gazdasági raktáraknál, cséplőgépeknél. Könnyen és biztosan oltja a legerősebb égésű tüzeket, pl. kőolajt, kátrányt, benzint, terpentint. 10.000-nél több eset fordult elő, ahol a Minimax tűzoltókészülékkel mentették meg vagyontukat.

Kezelése rendkívül egyszerű.

Nagy készülék ára . . . 80 Kor.

Kis 60

Megyei főelárúító:

Thierfeld Dávid,
könyvkereskedő, Fogaras,
ahol meg is tekinthető.

Titanit biztonsági robbantószergyár
CEIPEK ÉS TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószergyár Magyarországon.

A „Titanit“ ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen.

A „Titanit“ nem fagy meg.

Robbantó erejére, repesztőképességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantóanyagokkal versenyez.

Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen.

A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelei, melyek a többi robbantószerkezetre nézve elengedhetetlenek.

Vasuti és gőzhajó állomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmány kezelhetők. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető.

Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerkezé explosív vonattal, hanem bármely vonattal, hajóval és postával, bármely időben történhetik.

A Titanit ára a robbantószerkek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja.

Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felsorolt összes kiváló tulajdonait és előnyeit.

A gyár január hóban üzembe lépett és bármely megrendelést a legpontosabban teljesíteni képes.

Egyedüli központi raktár és elárúitási képviselő: Brassó, Háromszék, Csik, Udvarhely, Nagyküllő, Fogaras és Székely megyékre:

ALBERTFY és THEIL Brassó,

ahonnan minden rendelmények gyorsan eszközöltetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Városliget út 63.

által a legjutányosabb árak mellett ajánljuk:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,

sorvetőgépek, Planot jr. kapálók,

szecskaavágók, répavágók, kukorica-morzsológok, darálók (tömlők, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Nádpatak gyógyfürdő.

Jód-, kén- és sóforrással megáldott fürdőhelye.

Pótolja: Lipik-, Hall- és Csiz vizét. Reuma, köszvény, Ichias bántalmaknál utólráható gyógyeredményű. Női betegségek, vérszegénység és Idegségnél kiváló gyógyhatású. Idény: június elsejétől — szeptember elejéig.

Egy órai kocsit a pályaudvartól (Nagyküllő vármegye).

Erdők, árnyékos sétányok, modern lakások, zene elsőosztályú ellátás. Elő- és utóidényben tetemes árengedmény a szobaárakból. Vasuti állomása: Alsószombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók.

Postahivatala: Nagysink, mindennapi postaforgalommal.

Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgál:

A fürdőkezelőség.

Hazai gyártmány! Kitűnő munka!

Mayer vas- és fémöntőde részvénytársaság
gépgyár SZOMBATHELY-BUDAPEST,
VI. kerület, Váci-körút 61. szám.

Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok.
Szívógázmotorok faszén-, koks- és antracit-fűtésre 120 HP-ig.
Malomépítészet. Szab. hydr. borsajtók, olajprések
és mindennemű gazdasági gépek

Kedvező fizetési feltételek. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve!

Brilláns kékítő

KOCKÁBAN.
1 kocka elegendő
1 nagy mosáshoz.

Ezen kékítő fölülmul
minőségre nézve minden
eddig kékítőt
1 kocka (4 fillér) egy
pohár langyos vízben
feloldva kiadósabb mint
egy üveg folyékony kékítő
Kapható minden fűszer-üzletbe.
Főraktár Fogarason:
Thierfeld Lipótnál.

Hirdetések

jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Az Ujság
politikai napilap.

Felelős szerkesztő:
GAJARI ÖDÖN.
Társzerkesztő:
DR. ÁGAI BÉLA.

Főmunkatársak: Herceg Ferenc, Kenedi Géza, Kóbor Tamás, Kozma A., Mikszáth Kálmán.

Előfizetési árak:
1 hónapra 2 korona 40 fillér, 1/4 évre 7 korona, félévre 14 korona, egész évre 28 korona. „Az Ujság“ a „DIVAT
SZALON“-nal együtt előfizetve 1/4 évre 9 kor.

Cím: „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala Budapest, Bákóczy-ut 54. sz.

Vidéki előfizetők figyelmébe!

Vidékről Budapestre érkező, itt tartózkodó
vagy átutazó előfizetőinknek az Olvasóterem
New-York-palota, Erzsébet-körút 9. menet-
reudekkel, fürdők prospektusaival és egyálta-
lában minden tudnivalóval a legkészségeseb-
ben áll rendelkezésre.

Az olvasóterem reggel 8-tól este 8-ig
van nyitva.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Portland-Cement-Gyár

Brassóban.

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kezességében.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.